

HETEROSEKSUAALISUUDEN TUTKIMUS, NAISTEN HALU JA FEMINISTIEN KIINNOSTUKSEN KOHTEET

Uusin numeromme kertoo siitä, että seksuaalisuuden ja seksin, ja nyt nimenomaan heteroseksuaalisuuden tutkimus, on uudessa nousussa, ellei sitten suomalaisittain vallan ensimmäistä kertaa laajentumassa yksittäisistä tutkimuksista laajemmaksi keskusteluksi. Ei ole sattumaa, että numeron kirjoittajat edustavat tuoretta sukupolvea. Ehkä tähän on tarvittu yli kaksikymmentä vuotta alan omaa opetusta, joka on rohkaissut opiskelijoita opinnäytetöissään tarttumaan aiheeseen? Ennen muuta taustalla on kuitenkin pitkä ja sinnikäs työ lesbo- ja homotutkimuksen sekä queer-teorian kehittämiseksi, jota tutkijat nyt soveltavat myös heteroseksuaalisuuden analyysiin. Taustalla on myös viime vuosien vilkas pornotutkimus.

Toki aiemminkin seksuaalisuus ja ruumiillisuus ja usein nimenomaan näillä sanoilla käsitteellistettynä on ollut sukupuolentutkimuksen ydintä sekä opetuksessa että tutkimuksessa. Silti seksiin on ollut vaikeampi tarttua. Heteroseksuaalisen naisen halu on ollut feministillekin hankala paikka, koska se on kerrasta toiseen palautettu joko miehiseen haluun tai heteronormatiivisuuteen.

Halun mieskeskeisyyttä ja heteroseksuaalisuuden kapeuttamista analysoivat tämänkin lehden kaksi kirjoittajaa, Marika Haataja ja Maiju Parviainen. Silti juttujen pohjavireenä on sekä vakava että iloiteleva (hetero) naisen halun perään kysyminen. Kyytiä saavat muun muassa fantasiat, aktiivisuuden ja passiivisuuden syvään juurtuneet mielikuvat, seksin asiantuntijat ja seksivälineiden suhde naisen ja miehen sukupuolielimiin ja muuhun ruumiiseen.

Niin meille naisille itsellemme naisina kuin kumppaneillemme ja erilaisille seksuaalisuuden asiantuntijoille on yhä vaikeaa esimerkiksi nimetä naisten ruumiinosia, ha-

luttavia asioita ja seksikäytäntöjä tavalla, joka tuntuu hyvältä, oli konteksti sitten arkinen tai tutkimuksellinen. Yhä esimerkiksi koulun oppikirjoissa saatetaan jättää klitoris kokonaan esittämättä ja naisen sukupuolielimet typistytävät ”ulkoisiin” ja ”sisäisiin”. Harvoin myöskään häpy-, tavara- tai latinan- ja englanninkielinen sanasto tuntuu satuttavalta. Ehkä siksi Satu Apon ja Laura Stark-Arolan perinteentutkimukselliset artikkelit vitun voimasta eli väestä ja vitun vihoista (Naistutkimus 3/1993 ja Naistutkimus 2/2001) tuntuvat yhä virvoittavalta, vaikka ylenmääräinen vituttelu onkin syönyt nykymanauksilta ytyä.

Sekä Haatajan että Parviaisen artikkeleita voi lukea analyysineen siitä, miten eritahtista ja ristiriitaista sukupuolen ja seksuaalisuuden käsittely erilaisilla populaarikulttuurin, politiikan ja asiantuntijatiedon areenoilla on. Aivan varmasti nyky-Suomi tarjoaa vaikkapa 1970-lukua enemmän naisia ja tyttöjä voimaannuttavia seksuaalisen halun reflektointin mahdollisuuksia. Silti erityisesti tieteellisyyttä painottava seksologia pitää tiukasti kiinni naisten ja miesten halujen vastakkaisuuden ajatuksesta ja heteroseksuaalisten käytäntöjen ensisijaisuudesta.

Riikka Taavetti sukeltaakin sinne 1970-luvulle. Hän miettii teorian merkitystä sille, miten uusia ilmiöitä otetaan feminismissä käsittelyyn ja osaksi feminististä toimintaa. Artikkelissaan suomenruotsalaisesta Marxist-Feministerna -ryhmästä hän kysyy muun muassa, miksi Suomessa ja marxilaisille feministeille seksuaalisuus ei ollut pohdinnan keskiössä, vaikka kadulla julistettiin kenties ensimmäistä kertaa Suomessa, että ”sinun rintasi kuuluvat sinulle eivätkä pääomalle”. Ryhmän toiminnassa ja aatteessa sosialismin kehittäminen feministiseksi ja feminismiin marxilaistaminen olivat molemmat tärkeitä

hankkeita. Sosialistinen teoria tarjosi ennen muuta aineksia taloudellisten sukupuolittuneiden suhteiden analyysille.

Tämän numeron artikkelit ja ikkunat ehdottavat siis jälleen uusia kysymyksiä suomalaiselle ruumiin, seksuaalisuuden ja materiaalsen kulttuurin tutkimukselle sekä feministiselle politiikalle.

NAISTUTKIMUS-LEHDEN JULKAISUPISTEET NOUSIVAT

Kotimaisilla kielillä julkaistu tiede sitoo kansainväliset kysymykset paikalliseen kontekstiin. *Naistutkimus-Kvinnoforskning* -lehden 1/2012 pääkirjoituksessa kerroimme Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) alaisuudessa toimivasta Julkaisuforumihankkeesta, jonka tavoitteena on ollut pisteyttää kaikki kansainväliset ja kotimaiset tieteelliset lehdet ja kustantajat kolmeen kategoriaan (1 = alin kategoria, 3 = korkein kategoria). Pyrkimyksenä on ollut luoda järjestelmä, jossa tieteellistä julkaisutoimintaa voidaan luotettavasti arvioida sekä määrällisesti että laadullisesti. Järjestelmä toimii näin myös välineenä arvioitaessa yliopistojen julkaisutoimintaa ja jaettaessa yliopistoille julkaisupohjaista rahoitusta. Kyse on siis merkittävästä suomalaisesta yliopistokenttää ja yliopistopolitiikkaa koskevasta hankkeesta.

Julkaisuforumihanketta kritisoitiin voimakkaasti talvella 2012, kun se ehdotti lähes kaikkien kotimaisten tieteellisten lehtien

sijoittamista huonoimpaan ykkösluokkaan. Tämä olisi ollut kotimaisen julkaisemisen ja tieteellisen keskustelun arvon vähättelyä. Jos siitä ei olisi seurannut kotimaisilla kielillä julkaistavien tieteellisten lehtien alasajoa, niin vähintäänkin rankkaa karsintaa. Kriittikin ansiosta hankkeen johtoryhmä antoi yhteiskuntatieteellisten ja humanististen alojen paneeleille luvan luokitella tasolle 2 myös suomen- ja ruotsinkielisiä lehtiä, jotka ”katavat tieteenalansa suomalaisen yhteiskunnan, kulttuurin ja historian erityispiirteitä käsittelevää tutkimusta mahdollisimman laajasti”.

Toukokuun 2012 lopussa tehdyn päätöksen mukaan 19 suomenkielistä, 2 ruotsinkielistä ja 64 muulla kuin englanninkielellä julkaisevaa lehteä ja sarjaa nostettiin tasolle 2. Näiden joukossa myös *Naistutkimus-Kvinnoforskning* -lehti! Suomalaisella sukupuolentutkimuksella on siis aihetta juhlaan. Pääsy kakkoskategorian lehdeksi kertoo tehdystä kovasta työstä ja suomalaisen sukupuolentutkimuksen korkeasta tasosta. Laakereille ei kuitenkaan ole syytä jäädä lepäämään, sillä tasoluokitukset arvioidaan uudelleen kolmen vuoden välein, seuraavan kerran vuonna 2014.

Kipin kapin siis kirjoittamaan ja kotimaista tiedekeskustelua ruokkimaan!

Tampereella ja Joensuussa 28.8.2012
Hanna Ojala & Jaana Vuori